

RAHVUSARHIIVI SÄILITUSPOLIITIKA

I Eesmärk

Rahvusarhiiv kogub ja säilitab Eesti ajalugu, kultuuri, riiklust ja ühiskondlikke olusid dokumenteerivaid arhivaale sõltumata nende loomise ajast, kohast või teabekandja iseloomust.

Rahvusarhiivi visiooniks on Eesti ühiskonda peegeldava teabe kestmise ja kasutamise tagamine olevikus ja tulevikus.

Säilituspoliitika eesmärgiks on määratleda Rahvusarhiivi taotlused ja põhimõtted kultuuripärandi võimalikult pikaajalisel säilitamisel ja kasutamisel.

Säilituspoliitika seisukohad on lähtealuseks Rahvusarhiivi säilitusstrateegia ja strateegia rakenduskava koostamisel ning elluviimisel.

II Põhimõtted

1. Rahvusarhiiv käsitleb arhivaalide säilitamise korraldamist arhiivitöö lahutamatu osana, mille tulemuslikkus tagatakse selle valdkonna integreerimisega institutsiooni kõikide teiste töövaldkondadega.
2. Rahvusarhiiv rakendab säilitamismeetodeid vastavuses arhivaalide väärtuse, tüübi, liigi, päritolu, ea, formaadi ja muude tunnustega.
3. Rahvusarhiiv taotleb arhivaalide hoidmist, kasutamist ja töötlemist viisil, mis ei kahjusta nende seisukorda ega ohusta edasist säilimist.
4. Rahvusarhiiv tähtsustab säilitamis- ja konserveerimisalase tegevuse efektiivsemaks muutmisel ennetavate meetmete rakendamise olulisust ning säilitusprioriteetide määratlemist arhivaalide väärtusest, füüsilisest seisundist ja kasutatavusest lähtudes.
5. Rahvusarhiiv kasutab ja propageerib paberalusel arhivaalide loomisel, korrastamisel ning pikaajalisel säilitamisel arhiivipüsivaid materjale, mis vastavad standarditele *EVS-EN ISO 9706:2001 Information and documentation - Paper for documents - Requirements for permanence* ning *ISO 11798:1999 Information and documentation - Permanence and durability of writing, printing and copying on paper - Requirements and test methods*.
6. Rahvusarhiiv jälgib digitaalarhiivinduse ning digitaalse säilitamise tehnoloogia arenguid ja osaleb rahvusvahelises koostöös valdkonna arendamiseks, et tagada digitaalse kultuuripärandi säilimine ja juurdepääs parimal võimalikul tasemel.

7. Rahvusarhiiv juhindub arhivaalide hoidmisel arhiivieeskirja nõuetest, standardi *EVS-ISO 11799:2005 Informatsioon ja dokumentatsioon - Arhiivi ja raamatukogumaterjalide hoiunõuded* soovistest ning teistest materjalispetsiifilistest (nt eritüübilised arhivaalid) rahvusvahelistest standarditest.
8. Rahvusarhiiv tegeleb arhiivide riskianalüüsi ning ohuplaanide täiendamise ja testimisega ning arhiivimoodustajate nõustamisega nimetatud valdkonnas.
9. Rahvusarhiiv peab oluliseks turvameetmete tõhustamist inimeste ohutuse tagamiseks ning arhivaalide kaitseks võimaliku kahjustumise, hävimise ja varguse eest.
10. Rahvusarhiiv peab oluliseks materjali- ja kollektsioonipõhiste seisundiuringute teostamist, eesmärgiga määratleda aktiivset konserveerimist vajavate ning halvast füüsilisest seisundist tulenevate kasutuspiirangutega arhivaalide hulk, määrata levinumad kahjustuste liigid ja põhjused ning hinnata konserveerimiseks vajaminevaid ressursse ja optimaalseid meetodeid.
11. Rahvusarhiiv korraldab ja teostab arhivaalide konserveerimist eesmärgiga parendada säilike seisundit ja tagada nende kasutatavus.
12. Rahvusarhiiv järgib konserveerimistööde teostamisel konservaatori kutsestandardiga kehtestatud nõudeid, juhiseid ja kutse-eetikat, lähtudes printsiibist sekkuda minimaalselt ajaloolise objekti terviklikkusesse, säilitades ühtlasi tema esialgse väärtuse, autentsuse ning sisalduva informatsiooni.
13. Rahvusarhiiv valmistab intensiivselt kasutatavatest ja halvas füüsilises seisukorras arhivaalidest teabe hävimise riskide vähendamiseks tagatis- ja kasutuskooptid.
14. Rahvusarhiiv valib kopeerimismeetodi vastavalt kasutaja vajadusele ning arhivaali tüübile, liigile ja formaadile eesmärgiga vältida arhivaali kahjustamist.
15. Rahvusarhiiv käsitleb tagatisfondina analoog- ja digitaalkandjatel kooptid, mille valmistamisel on järgitud kehtestatud kvaliteedinõudeid ning kasutatud materjale ja tehnoloogiaid, mis tagavad kooptiate võimalikult pikaajalise säilimise.
16. Rahvusarhiiv valmistab arhivaalidest kasutuskooptid olenevalt vajadusest analoogkandjale või digitaalsena tagades juurdepääsu teabele originaale kahjustamata. Kasutuskooptia olemasolul originaalile juurdepääsu üldjuhul ei võimaldata.
17. Rahvusarhiiv korraldab ja propageerib juurdepääsu digitaalsetele kasutuskooptiatele arhiivi virtuaalses uurimissaalis Internetis.
18. Rahvusarhiiv säilitab ja kasutab tagatis- ja kasutuskooptid kooskõlas kooptia otstarbega. Tagatiskooptid säilitatakse originaalidest erinevas geograafilises asukohas.
19. Rahvusarhiiv eksponeerib ja laenutab arhivaale eksponeerimiseks või muul otstarbel kasutamiseks juhtudel, kui on tagatud nende kaitse füüsilise ja keemilise kahjustumise ning varguse ja vandalismi eest.

20. Rahvusarhiiv kasutab arhivaalide transportimisel formaadile, seisukorrale ja teabekandja tüübile vastavaid meetodeid ja materjale tagades arhivaalide kaitse kahjustumise ja varguse eest.
21. Rahvusarhiiv tähtsustab ja juurutab säilitustegevuste (konserveerimine, hoidlatöö, tagatis- ja kasutuskopeerimine) nõuetekohast ja ammendavat dokumenteerimist.
22. Rahvusarhiiv toetab säilitusvaldkonna töötajate professionaalsete oskuste arendamist ning loob võimalused töötajate kutsevalifikatsiooni tõstmiseks osaledes eriala koolitusprogrammide (seminar, loeng, praktikum) väljatöötamisel ja korraldamisel ning meetodiliste juhiste väljaandmisel.
23. Rahvusarhiiv tähtsustab arhiivitöötajate ja arhiivimoodustajate säilitusteadlikkuse tõstmise vajadust toetades ja korraldades vastavat täiendõpet.
24. Rahvusarhiiv publitseerib arhivaalide säilitus- ja kasutusnõudeid eeskirjade, soovitude ja juhistena ühiskonna erinevatele sihtrühmadele.
25. Rahvusarhiiv peab oluliseks osalemist säilitusvaldkonda reguleerivate rahvuslike ja rahvusvaheliste standardite, regulatsioonide ja juhiste väljatöötamisel.
26. Rahvusarhiiv väärtustab teadusuuringute rolli säilitusvaldkonna arendamisel.
27. Rahvusarhiiv peab oluliseks säilitusalase koostöö jätkamist ja arendamist teiste mäluasutuste ja organisatsioonidega rahvusvahelisel, riiklikul ja institutsioonilisel tasandil.
28. Rahvusarhiiv ajakohastab säilituspoliitikat ja sellest tulenevaid dokumente vastavalt muutunud oludele.

Muudetud riigiarhivaari 24. novembri 2009. a käskkirjaga nr 122.

Ruth Tiidor
Ajalooarhiivi säilitusosakonna juhataja